

OB-fritidshem kvällar/helger

Malmö stad, Grundskoleförvaltningen

Upprättad
Datum: 2019-04-30
Version: 1.0
Ansvarig: Emma Sandberg
Förvaltning: Grundskoleförvaltningen
Enhet: Budget och uppföljning i samarbete med Pi

OB-fritidshem Malmö stad grundskoleförvaltningen

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Bakgrund	3
Tidigare utredning och försöksverksamhet.....	3
Behov	4
Utredningens innehåll	4
Kartläggning	5
OB-omsorg – behov och omfattning.....	6
Förslag till OB-omsorg.....	7
Förutsättningar för verksamheten	8
Erbjudande om plats.....	8
Beslut om plats	8
Finansiering av verksamhet.....	8
Avgifter	9
Kostnadsberäkningar.....	9
Bilaga 1	9

Sammanfattning

Önskemål om omsorg i kommunal regi för skolbarn utöver skol- och fritidshemstid har framförts av föräldrar i Malmö under en längre tid. Under barnens förskoletid erbjuds sådan omsorg på ett antal förskolor kvällar och helger, och på en förskola erbjuds även nätter.

Grundskoleförvaltningen har HT 2014 startat en försöksverksamhet med omsorg vardagskvällar för skolbarn vid Johannesskolan som nu är ordinarie verksamhet där villkoret är att barnet ska vara inskrivet på skolan. Utredningen ger tre alternativ för en fortsatt organisation för verksamheten. Förslagen har kostnadsberäknats.

I utredningen används genomgående OB-omsorg samt barn som begrepp, inte OB-fritidshem och elever. Detta därför att verksamheten på OB-tider är att betrakta som omsorg.

Bakgrund

Grundskolenämnden ansvarar för skolformerna förskoleklass, grundskola och grundsärskola. Grundskolenämnden ansvarar också för fritidshem samt sådan annan pedagogisk verksamhet som riktar sig till flickor och pojkar i skolåldern. Grundskolenämnden har i sitt ansvar att erbjuda utbildning i fritidshem för elever i kommunens förskoleklass, grundskola och grundsärskola samt för elever som går i en fristående skola i de fall huvudmannen inte erbjuder sådan utbildning. Utbildning i fritidshem ska erbjudas elev i den omfattning som behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller om eleven har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt. Fritidshem behöver inte erbjudas på obekväma tider. Samtidigt ska kommunen sträva efter att erbjuda omsorg.

Fritidshem ska erbjudas eleverna den del av dagen då eleverna inte går i någon av de skolformer som anges i 3 § och under lov. Fritidshem behöver inte erbjudas under kvällar, nätter, veckoslut eller i samband med större helger (14 kap. 8 § skollagen).

Kommunen ska sträva efter att erbjuda omsorg för barn under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrars förvärvsarbete och familjens situation i övrigt (25 kap 5 § skollagen).

I förarbetena till skollagen definieras uttrycket ”att sträva mot”: Att sträva efter innebär enligt regeringens förslag att en kommun inte utan vidare kan avstå från att tillhandahålla sådan omsorg. Ambitionen måste vara att tillhandahålla omsorg även under, så kallad, obekväm arbetstid åt familjer som har behov av det. Om kommunen vid en viss tidpunkt inte har någon efterfrågan måste kommunen ändå planera för att tillhandahålla omsorg, när situationen förändras. Detta innebär att det inte bör vara möjligt för en kommun att generellt avskaffa tillgången till kommunalt finansierad omsorg för barn till föräldrar som förvärvsarbetar under s.k. obekväma tider. Å andra sidan innebär det ingen rättighet att i enskilda fall få omsorg under obekväm arbetstid. Föräldrars ansvar för att hitta lösningar på barnets behov av omsorg kvarstår (*Prop. 2009/10:165, sid 532*).

Tidigare utredning och försöksverksamhet

I anslutning till föregående uppdrag om utredning av OB-fritidshem fick Johannesskolan uppdraget att starta ett mindre försök med OB-omsorg för barn i grundskoleåldern på vardagskvällar med start höstterminen 2014. Den försöksverksamhet med OB-verksamhet har fortsatt som ordinarie verksamhet och den vänder sig till barn som är inskrivna på skolan.

Utredningen innefattade kartläggning och beskrivning av behov, förutsättningar, möjligheter och konsekvenser av OB-omsorg för skolelever. Utredningen innehöll också förslag på utformning, organisering och finansiering av eventuell OB-omsorg. Förskoleverksamheten i Malmö har under flera år erbjudit OB-omsorg under kvällar, nätter och helger. För att ta tillvara den kunskap som finns där om OB-verksamhet och för att diskutera eventuella samverkansmöjligheter hade man då tre möten med förskoleförvaltningen. Förskolan redogjorde då för sin organisation och deras

erfarenheter av OB-verksamheten och gav en bild av det omsorgsbehov som fanns utifrån föräldrarnas arbetssituation och studiebesök genomfördes.

Förskoleförvaltningens erfarenhet var då att antalet föräldrar med timanställningar hade ökat de senare åren. För dem är det ofta svårt att lämna långsiktiga scheman till förskolan då de har en ojämn beläggning. Vilket i sin tur gör att verksamheten är svår att planera i förväg.

Avstämning angående den föregående utredningen har gjorts med förskoleförvaltningen där de menar att denna bild fortfarande gäller, dock har barnantalet uppdaterats och de ser inte längre någon ökning av behov.

Behov

Under flera år har föräldrar till barn i skolåldern i Malmö framfört behov av omsorg på obekväma tider. Detta har inte erbjudits i Malmö tidigare men 2014 infördes en OB-verksamhet på Johannesskolan där man tillhandagav omsorg kvällstid. Inom förskoleverksamheten erbjuds OB-omsorg för barn i förskoleåldern under kvällar, helger och nätter.

Föräldrar löser omsorg på eget vis om de upplever att den erbjudna lösningen inte är tillräckligt tillfredsställande. Detta visade sig när man öppnade upp försöksverksamheten på Johannesskolan 2014. Information om OB-omsorgen gick till 82 föräldrar som hade haft barn i OB-verksamhet på förskolan eller på annat sätt visat intresse för OB-omsorg i skolan. Föräldrar till tre barn av fem som erbjöds plats tackade ja. De två föräldrar som avböjde ville inte flytta arnen från sin nuvarande skola. Detta innebär att vissa kvällar finns endast ett, eller kanske inget barn närvarande i OB-omsorgen.

Utredningens innehåll

Utredningen består av tre förslag. Ett förslag som innebär utökning av den befintliga verksamheten på Johannesskolan och där man öppnar upp för helgvisstelse och tar bort kravet på inskrivning på den verksamma skolan, ett förslag med en ny verksamhet för kvällar och helger och där kravet inte finns angående inskrivning på den verksamma skolan, , samt ett förslag med att behålla nuvarande struktur på verksamheten. När man öppnar upp för intagning oavsett om barnet är inskrivet på den verksamma skolan för OB-fritids innebär det att barnet kan gå på en skola nära hemmet, verksamheten kan erbjudas för alla aktuella åldersgrupper, att det inte påverkar skolornas ordinarie klassorganisation och att skolval är möjligt. Dock måste barnet i många fall åka taxi till OB-omsorgen på vardagarna, på helgerna ansvarar föräldrar för transporten och att barnet har sin omsorg på två olika ställen. (Fritidshem och OB-omsorg).

Kartläggning

Öppettiderna i fritidshemmen i grundskoleförvaltningen är idag begränsade till vardagar mellan kl. 6.15 och 18.30.

Tabellen nedan visar hur många barn i åldrarna 2-5 år som har OB-omsorg inom förskolan. Det vill säga de barn som kan komma ha ett behov av OB-omsorg när de börjar grundskolan de kommande åren.

*Antal platser på de befintliga OB-förskolorna inklusive nattomsorg på Rönnens förskola.
Antal placerade barn i åldrarna 3-5 år som för 2018 har plats på dessa förskolor.*

OB förskolor	Utfall 2018	FSK-platser per födelseår			
	Antal FSK- platser OB	2013	2014	2015	2016
Nattfjärilen	39	6	10	12	11
S Sommarstaden	54	8	19	13	14
Rönnen OB	58	18	10	15	15
Rönnen Natt	31	11	9	5	6
Östra Fäladen	41	12	13	9	7
Nydala	43	14	13	10	6
Augustenborg	22	4	4	9	5
Totalt	288	73	78	73	64

2018 hade förskolan 288 barn i OB-verksamhet i åldergrupperna 2-5 år varav 31 endast nätter. Det rör sig om 64-78 barn per årskull inom OB-omsorg i förskolan kvällar, helger och nätter.

Föräldrarna har oftast oregelbundna scheman som sträcker sig över alla veckans dagar. Det innebär en ojämn beläggning i verksamheten, ibland kan det vara flera barn där och vid andra tillfällen mycket få eller inga barn närvarande.

Man kan göra antagandet att en stor del av de barn i förskolan som har OB-omsorg idag även har behov av OB-omsorg när barnen börjar skolan. Hur stor efterfrågan av OB-plats i grundskoleförvaltningens regi är troligtvis beroende av vilken OB-omsorg som erbjuds och var den geografiskt är placerad. Föräldrar löser omsorg på eget vis om de upplever att den erbjudna lösningen inte är tillräckligt tillfredsställande.

OB-omsorg – behov och omfattning

Versamheten under tid då skola eller fritidshem inte erbjuds kan skiljas från den ordinarie fritidshemsverksamheten och anordnas som OB-omsorg enligt 25 kap 5 § skollagen.

Verksamheten omfattas då inte av de allmänna råd som är vägledande för fritidshemmen. Då OB-omsorgen äger rum på kvällar och eventuellt helger kanske det inte är relevant att verksamheten ska komplettera skolan, vilket är ett av fritidshemmens huvuduppdrag.

Skollagen 25 kap 7-8 § anger att annan pedagogisk verksamhet ska ”utformas med respekt för barns rättigheter och i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar” och att ”verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov samt utformas så att den främjar allsidiga kontakter och social gemenskap”. Av skollagen framgår också att det ska geneomföras registerkontroll av personal och att regleringen kring åtgärder mot kränkande behandling en 6 kap. skollagen ska tillämpas fullt ut på verksamheten.

En OB-verksamhet omfattas också av kvalitetskrav vad gäller lokaler, personal och gruppernas storlek och sammansättning och det finns krav på att kommunen systematiskt följer upp och utvärderar verksamheten enligt 25 kap 6 § skollagen. OB-omsorg har delvis andra behov än fritidshemsverksamhet vad det gäller lokaler och inredning.

Uppdraget i utredningen är att lägga fram förslag på OB-omsorg för skolbarn under vardagskvällar och helger. Förskoleförvaltningens uppfattning är att huvuddelen av de barn som har behov av kvällsomsorg också behöver tillsyn under helger. De alternativa förslag som läggs fram nedan innehåller därför både en variant med enbart kvällsomsorg och en som inkluderar helgomsorg. Båda har kostnadsberäknats. Det tredje alternativet med att behålla Johannesskolans verksamhet med befintlig struktur har inte kostnadsberäknats då antagandet görs att ingen utökning behövs i form av finansiering.

För att uppskatta kommande årskullars behov av OB-omsorg har antagandet utgått från förskolans antal exklusive nattomsorg, medeltalet 64 barn per årskull. För fyra årskullar motsvarande F-3 innebär det 256 barn. Då det är lättare för föräldrar att anordna omsorg på annat sätt för äldre barn har antagandet gjorts att hälften av barnen per årskull i förskolan skulle efterfråga OB-omsorg i grundskoleförvaltningens regi. Det innebär omsorg för 128 barn. Det är rimligt att anta att beläggningen troligtvis att skifta starkt mellan olika dagar då detta är upplevelsen från förskoleverksamheten. Nedanstående beräkningar utgår från en närvaro i snitt på 25 % av de inskrivna barnen på vardagskvällar lör-, sön- och helgdagar.

Beräkningarna är gjorda utifrån antaganden beskrivna i denna utredning och efterfrågan kommer troligtvis påverkas av vilka alternativ som erbjuds.

Förslag till OB-omsorg

Utredningen föreslår tre olika alternativ för grundskoleförvaltningen att anordna OB-omsorg i Malmö.

Förslag 1 innebär att man utökar den befintliga verksamheten på Johanneskolan till att även innefatta helger samt intagning från fler skolor.

Förslag 2 innebär att man öppnar upp en verksamhet på annan skola som innefattar både kvällar och helger.

Förslag 3 innebär att man behåller befintlig verksamhet på Johanneskolan som då endast innefattar omsorg vardagskvällar.

I förslagen framgår den beräknade kostnaden för personal, resor, mat och material. Tillkommer gör lokalkostnader samt eventuella kostnader för inredningsanpassningar för den speciella verksamheten.

Personaltätheten har bedömts utifrån en relativt jämn beläggning och kan behöva justeras utifrån föräldrarnas scheman. Underlaget och antaganden i uträkning är specificerade i bilaga 1.

Öppettider antas gälla för OB-verksamheten i grundskoleförvaltningen, samtliga vardagar mellan kl. 18:30 och 22.00 och klockan 07.00 till 22.00, alla lör-, sön- och helgdagar.

Det beräknas en transportkostnad med taxi från ordinarie skola/fritidshem till OB-verksamheten. På kvällen antas det att hämtning sker av föräldrar eller annan närstående.

Förslag 1:

Johanneskolan erbjuder OB-omsorg även helger. De barn som har behov av OB-omsorg har sin skol- och fritidshemsplats på annan skola och kommer med taxi till OB-verksamheten de vardagskvällar de har behov av omsorg.

Totalkostnaden för utökningen beräknas uppgå till cirka 1 300 000 kr.

Förslag 2:

En skola i Malmö erbjuder OB-omsorg alla vardagskvällar och helger. De barn som har behov av OB-omsorg har sin skol- och fritidshemsplats på annan skola och kommer med taxi till OB-verksamheten de vardagskvällar de har behov av omsorg.

Totalkostnaden för detta förslag beräknas uppgå till cirka 2 900 000 kr.

Förslag 3:

Johanneskolan behåller befintlig verksamhet som endast innefattar omsorg vardagskvällar.

Förslaget kostnadsberäknas inte då nuvarande finansiering antas bestå. 2019 års ersättning för OB-verksamheten är 64 517 kronor per barn/elev, per år.

Bemanning

Om verksamheten drivs som omsorgsverksamhet kan den bemannas av barnskötare, inga krav på pedagogisk utbildning finns. Kostnaderna är beräknade utifrån detta. I kostnadsförslagen är det räknat med dubbel bemanning eftersom att det är i antagandet är att det kommer vistas cirka 32 barn i verksamheten.

Måltider

På kvällarna bör barnen erbjudas ett mål lagad mat och något mindre mellanmål senare på kvällen. Kostnaden beräknad till ca 70 kr/barn/kväll. På helgerna är kostnaden beräknad till ca 160 kr/ dag och barn då det handlar om mat under hela dagen. Maten kan köpas in antingen genom catering eller från annan kommunal verksamhet.

Resor

I ovanstående förslag kan eleven vara inskriven på någon annan skola än där OB-omsorgen anordnas. För att ta sig mellan de olika skolorna behöver barnen åka taxi, eftersom de oftast är för små för att klara sig i trafiken på egen hand. I de här fallen har vi räknat en taxiresa vid varje omsorgstillfälle då det gäller vardagskvällar. Hämtningen svarar föräldrarna för. På lö- sön- och helgdagar ansvarar föräldrar för alla lämning och hämtning. Ett snittpris per taxiresa är uppskattat till 70 kr.

Förutsättningar för verksamheten

Erbjudande om plats

Familjer med ett betydande och återkommande behov av omsorg för sitt skolbarn utöver ordinarie öppettider på skola och fritidshem bör erbjudas plats. Behovet ska styrkas med intyg från föräldrarnas/ föräldrarnas arbetsgivare. Omsorg ska erbjudas till och med vårterminen det år barnet fyller 13 år, samma som för fritidshem.

Beslut om plats

I förskolan fattar den ansvarige förskolechefen beslut om man får plats. Motsvarande förhållande gäller i grundskoleförvaltningen för den befintliga verksamheten på Johannesskolan, den som är ansvarig för OB-omsorgen fattar beslut om tilldelning av plats. I grundskoleförvaltningens delegationsordning beskrivs att rektor tar beslut om tilldelning av plats i fritidshem, ett eventuellt tillägg kan göras i delegationsordningen när det gäller OB-omsorg.

Finansiering av verksamhet

I 2019 års budget finansieras OB-verksamheten på Johannesskolan med ett tilläggsbelopp på 64 517 kronor per barn/elev, per år. Detta innebär att om man väljer förslag 3 så finns en finansiering inför budget 2020 utan att man behöver göra omprioritering inom ram. Väljer man förslag 1 eller 2 innebär det att man inte har en finansiering i gällande budget och att grundskolenämnden i

sådant fall måste arbeta med att få utökad ram genom äskande till kommunstyrelsen inför budget 2020, alternativt ta ställning till var finansieringen av verksamheten ska tas ifrån.

Avgifter

I de kommuner som den förra undersökningen tittat på ingår OB-tillsynen i fritidshemsavgiften, likaså för förskoleförvaltningen i Malmö stad. Troligtvis deltar de barn som har behov av kvälls- och helgomsorg i mindre omfattning i den vanliga fritidshemsverksamheten.

Enligt 25 kap. 9 § skollagen får avgifter tas ut, men de ska i så fall vara skäligena.

Kostnadsberäkningar

Sammantaget kan sägas att kostnadsberäkningar är svåra att göra då osäkerheten om efterfrågan av verksamheten är stor. De olika alternativen kommer att troligtvis att generera olika antal barn som söker plats beroende på hur väl de är anpassade till familjens behov. I exemplen ovan är utgångspunkten samma barnantal totalt sett i de två olika alternativen.

I ett uppbyggnadsskede kommer efterfrågan troligtvis att vara mindre än i beräkningsunderlaget, men troligtvis kommer personalkostnaderna ändå att vara desamma.

I beräkningarna har inte kostnaderna för städ, arbetsledning, eller utrustning tagits med. Dessa kostnader kommer att se olika ut beroende på förutsättningarna där verksamheten ska bedrivas. Eventuella statsbidrag är inte medräknade.

Bilaga 1

Kostnadsberäkning för förslag till på OB-omsorg

Förslagen är beräknade på totalt 128 platser.

Varje vardagskväll, lör-, sön- och helgdagar beräknas 25 % av barnen delta vid samma tidpunkt i verksamheten.

Antal dagar per år:

250 vardagskvällar

100 vanliga lör- och söndagar

15 helgdagar

Personalkostnad:

Bemanningen är beräknad på barnskötare

169 kr/h vardagskvällar

202 kr/h lör- och söndagar

255 kr/h helgdagar

Matkostnader:

70 kr/kväll

160 kr/heldag

Taxiresor: 70 kr/tillfälle

--

Upprättad
Datum: 2019-04-30
Version: 1.0
Ansvarig: Emma Sandberg
Förvaltning: Grundskoleförvaltningen
Enhet: Budget och uppföljning i samarbete med Pi

